

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

**“ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ
(англійська мова та українська мова)”**
(для бакалаврів)

МАУП

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2013

Підготовлено доцентом кафедри теорії та практики перекладу
Т. А. Мірончук

Затверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
(протокол № 9 від 24.04.07)

Перезатверджено на засіданні кафедри теорії та практики перекладу
(протокол № 10 від 27.05.10)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Мірончук Т. А. Навчальна програма дисципліни “Порівняльна лексикологія (англійська мова та українська мова)” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. — 22 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Порівняльна лексикологія англійської та української мов”, вказівки до самостійної роботи студентів, форми поточного та підсумкового контролю, питання для самоконтролю, орієнтовну тематику курсових робіт, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2013
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2013

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчання студентів англійської мови як фаху та засобу перекладу з опорою на рідну мову стає потребою часу та невід'ємною складовою дидактики перекладацьких відділень вищої школи. У нинішніх умовах вузівської практики назріла необхідність уведення циклу навчальних дисциплін зіставного характеру, окремим прикладом якого є курс порівняльної лексикології англійської та української мов, який разом з іншими типологічними дисциплінами сприятиме системному засвоєнню англійської мови через її зіставлення з українською та подоланню бар'єрів міжкультурної комунікації. Опанування курсу зіставної лексикології англійської та української мов передбачає удосконалення розуміння студентами лексичних явищ у зіставленні, мовних універсалій, базових понять дисципліни, виявлення типологічних ознак у лексичних системах порівнювальних мов та вдосконалення навичок володіння словниковим запасом англійської мови.

Мета і завдання дисципліни, її місце у навчальному процесі

Опанування іноземної мови фахівцем у галузі перекладу передбачає не лише вміння коректного слововживання, мовлення за типовими аутентичними структурними моделями, а й бачення мови як єдності мовних рівнів та систем, розуміння відношень між одиницями мови у функціонуванні, виявлення спільних та відмінних рис у семантиці мовних одиниць задля їх адекватного відтворення з мови оригіналу на мову перекладу.

Мета курсу — закласти студентам теоретичні основи розуміння мови як інтегрованої сигніфікативної одиниці, що розвивається, зокрема принципів організації та функціонування лексичних систем англійської та української мов у зіставленні.

Завдання:

- ознайомити студентів з категоріальним апаратом та ввести в курс основних понять дисципліни;
- розширити знання студентів про основні напрями досліджень в галузі лексикологічних студій;
- навчити студентів розпізнавати аломорфні та ізоморфні риси у лексичних системах англійської та української мов;
- домогтися від студентів вміння виявляти спільні та відмінні явища лексичних систем англійської та української мов у зіставленні на семасіологічному зрізі;

- сприяти розвитку у студентів вмінь та навичок користування різними видами словників;
- засобами феномена негомогенності і неконгруентності семантичного обсягу лексичних одиниць у зіставлюваних мовах виявляти можливі труднощі при перекладі та вчити студентів пошуку адекватних засобів перекладу.

Вимоги до знань і вмінь студентів

Опанувавши курс, студенти повинні *знати*:

- галузі лексикологічних досліджень, провідних вітчизняних і зарубіжних вчених у них;
- етимологічний склад англійської та української мов, поняття, що складають спільнослов'янський та спільногерманський лексичні пласти;
- сучасні джерела поповнення словникового складу української та англійської мов;
- спільні та відмінні риси морфемної будови англійського та українського слова;
- продуктивні та непродуктивні способи словотворення в англійській та українській мовах;
- сучасні словотворчі процеси та тенденції у зіставлюваних мовах;
- основні концепції щодо визначення поняття слова, значення слова, типів значень, характеру сполучуваності лексичних одиниць;
- принципи будови семантично-функціональних полів та групування слів у семантичні, тематичні класи; характер відношень між елементами/конституентами;
- образний ресурс мови: епітети, гіпербола, мейозис, літота;

уміти:

- застосовувати методи семного, трансформаційного, субституційного, конституентного аналізів до досліджуваних лексичних явищ;
- визначати походження слова;
- зробити морфемний аналіз слова, віднайти вільні чи зв'язані морфеми;

- проаналізувати характер деривації, визначити тип словотвору лексеми і її перекладного еквівалента;
- розпізнавати частиномовну приналежність афіксів;
- визначати семантичні процеси у слові;
- визначати характер мотивації значення;
- розпізнавати денотативні/конотативні значення слова;
- визначати характер сполучуваності, виявляти вільні словосполучення та сталі вирази;
- визначати класи фразеологічних одиниць;
- добирати ідеографічні та стилістичні синоніми, семантичні, дериваційні антоніми; доповнювати системи гіпонімами, гіперонімами;
- застосовувати метод семного аналізу для виявлення рівня семантичного обсягу лексичної одиниці у мові оригіналу та у мові перекладу;
- визначати, до якого функціонального пласту належить лексична одиниця;
- розпізнавати архаїзми, історизми, неологізми у порівнюваних мовах;
- відрізняти полісемне слово від омоніма, пароніма; робити правильний переклад паронімів з англійської мови на українську та навпаки;
- визначати характер перенесення значень у лексичних одиницях: метафора, метонімія;
- доречно застосовувати образний ресурс мови при перекладі.

Змістові модулі:

- Модуль 1. Мова як функціональна система.
- Модуль 2. Лексична дериватологія.
- Модуль 3. Лексична семасіологія.

Міжпредметні зв'язки: теорія та практика перекладу, аспектний переклад, історія мови, лінгвокраїнознавство, контрастивна граматики, типологія, практичний курс першої іноземної мови.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ (АНГЛІЙСЬКА МОВА
ТА УКРАЇНСЬКА МОВА)”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1 2 3 4	Змістовий модуль I. Мова як функціональна система Фундаментальні засади контрастивної лексикології Етимологічна характеристика словникового складу сучасної англійської та української мов Слово. Поняття значення. Види значень. Сема. Вільні і сталі словосполучення. Фразеологізми: види, характеристика значень
5 6 7 8	Змістовий модуль II. Лексична дериватологія Морфемна будова українських та англійських слів Морфологічні засоби словотвору в українській та англійській мовах у зіставному аспекті Словоскладання і скорочення в англійській та українській мовах Семантико-синтаксичні способи словотвору
9 10 11 12 13 14	Змістовий модуль III. Лексична семасіологія Структурно-системні відношення у мові Семантичні класи слів в українській та англійській мовах Експресивний ресурс лексичної системи англійської та української мов Стратифікація словникового складу мови за хронологічним критерієм Стратифікація словникового складу мови за функціональним критерієм Діалекти сучасної англійської та української мов. Мовний субстандарт
Разом годин:	81

ЗМІСТ
дисципліни
“ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ (АНГЛІЙСЬКА МОВА ТА
УКРАЇНСЬКА МОВА)”

Змістовий модуль I. Мова як функціональна система

Тема 1. Фундаментальні засади контрастивної лексикології

Галузі лексикологічних досліджень: етимологія, неологія, дериватологія, ономастика, семасіологія, фразеологія, фоносемантика, діалектологія, лексикографія.

Зв'язок лексикології з іншими галузями лінгвістики.

Типи словників. Способи формування словникового гнізда/статті.

Методи дослідження словникового складу мови: семного аналізу, аналіз за безпосередніми складовими, трансформаційний аналіз, субституційний аналіз, контекстний, стилеметричний аналіз тощо.

Загальна, порівняльна, контрастивна лексикології: завдання, об'єкт та предмет дослідження.

Література [1; 2; 10; 22]

Тема 2. Етимологічна характеристика словникового складу сучасної англійської та української мов

Етимологічний склад української мови: лексика індоєвропейського походження, праслов'янського пласту, власне українська, запозичена (тюркського походження, з класичних мов, французької, італійської, німецької, англійської). Періоди запозичення; фонетичні, морфологічні диференційні риси запозичень, позначувані поняття та класи слів, сфери функціонування запозиченої лексики.

Етимологічний склад англійської мови: лексика індоєвропейського походження, германського походження, власне англійська лексика; ранні та пізні запозичення до словникового складу зі Скандинавії, класичних мов, іспанської, французької, італійської, східних мов.

Періодизація запозичень, сфери денотації, фонетичні та морфологічні форманти запозичень.

Література [1; 2; 6; 18; 20]

Тема 3. Слово. Поняття значення. Види значень. Сема

Поняття слова у лексикологічних студіях.

Слово у семіотичному розрізі.

Функції та характеристика слова як сигніфікативного знака.

Семіотичний трикутник.

Функціональний та референційний підходи до визначення значення.

Співвідношення між концептом та поняттям.

Денотативне (пряме/логічне) і конотативне (непряме/переносне/образне) значення слова.

Лексичне та граматичне значення слова.

Внутрішня структура слова. Поняття семи як мінімально неподільного значеннєвого конституенту слова.

Семантичні прототипи. Інтегральні та диференційні семи.

Рівні конгруентності семантичного обсягу понять, позначуваних англійськими та українськими лексемами.

Література [2; 5; 6; 8; 10; 15; 22]

Тема 4. Вільні і сталі словосполучення. Фразеологізми: види, характеристика значень

Вільне та зв'язане значення слова.

Лексична валентність, особливості сполучуваності слів.

Вільні словосполучення та усталені вирази. Диференційні риси.

Вітчизняні та зарубіжні підходи до проблеми виокремлення та класифікації фразеологізмів: єдності, сполучення, зрощення, фразеологічні вирази; колокації, ідіоми.

Характеристика структури та семантики класів усталених виразів.

Афоризми, приказки та паремії у системі фразеології.

Джерела походження фразеологізмів в українській та англійській мовах, стильова ознака їх вживання.

Література [1; 4; 13; 14]

Змістовий модуль II. Лексична дериватологія

Тема 5. Морфемна будова українських та англійських слів

Поняття морфу, морфеми та аломорфу.

Вільні та зв'язані морфеми.

Дериваційні та функціональні морфеми.

Поняття етимону.

Класифікація морфем за структурно-функціональним критерієм: корінь, основа, афікси, інтерфікси, постфікси, флексії, напівафікси, інтернаціональні комбінуючі форми. Структурні відмінності морфемної будови слів в аналітичних і синтетичних мовах.

Прості, похідні та складні слова у зіставлюваних мовах.

Типові моделі похідних і складних слів в українській та англійській мовах.

Зіставний аналіз структурних класів слів в англійській та українській мовах.

Література [1; 3; 5; 15; 17]

Тема 6. Морфологічні засоби словотвору в українській та англійській мовах у зіставному аспекті

Морфологічна мотивація значення слова, питома вага феномена в аналітичних і синтетичних мовах.

Лексична деривація.

Афіксальна деривація іменників, прикметників, дієслів, числівників англійської та української мов.

Зіставний аналіз афіксів за етимологічним критерієм (власні, запозичені).

Зіставний аналіз афіксів за частотним критерієм (продуктивні, непродуктивні), за семантичним критерієм (формант виконавця дії, статі, пестливості, згрубілості, зменшення ознаки, неповноти ознаки, приблизності, перебільшення ознаки, семантичної ознаки збірності, разовості, неподільності, нескінченності тощо), за функціональним критерієм (афікси частиномовної належності, категоріальні афікси, граматична транспозиція дієслівних префіксів в українській мові).

Слова-гібриди у порівнюваних мовах.

Література [1; 3; 5; 6; 11; 17]

Тема 7. Словоскладання і скорочення в українській та англійській мовах

Структурні типи складних слів та композитів.

Типові моделі іменникових, прикметникових, дієслівних композитів у зіставлюваних мовах.

Ендоцентричні, екзоцентричні складні слова в англійській та українській мовах.

Деривативно-компонентне словоскладання як домінуючий тип творення складних слів в українській мові.

Класифікація композитів за типом синтаксичних зв'язків: координативні, субординативні.

Класифікація композитів за типом з'єднання: суміжні, інтерфіксальні, синтаксичні. Редуплікативні композити.

Лексикалізація синтаксичних форм як продуктивний спосіб англійського словотвору.

Типи скорочених слів за позицією усічення: анафора, афереза, апокопа, синкопа.

Явища телескопії та бленду як власне англійський тип словотвору та продуктивний спосіб творення лексичних інновацій.

Структурні моделі складноскорочених слів в українській та англійській мовах.

Слова-абрєвіатури та акроніми у зіставлюваних мовах.

Література [1; 2; 6; 7; 10; 15]

Тема 8. Семантико-синтаксичні способи словотвору

Конверсія на морфологічному, синтаксичному та семантичному рівнях.

Питома вага конверсивів у порівнюваних мовах.

Типові моделі конверсаційного словотвору: субстантивація, номіналізація, ад'єктивація, вербалізація, адвербіалізація, інтерективація.

Другорядні способи словотвору: чергування голосного, наголосу; зворотний словотвір, реконверсія, звукоімітація, римокомбінація та їх вага у нейтральному, розмовному та офіційному регістрах мовлення у зіставлюваних мовах.

Література [6; 7; 9; 11]

Змістовий модуль III. Лексична семасіологія

Тема 9. Структурно-системні відношення у мові

Словниковий склад мови як система.

Ієрархічність та центричність як базові риси структурно-системних утворень. Параметризація структурно-системних відношень у мові.

Види внутрішньосистемних зв'язків: парадигматичні, епідигматичні, синтагматичні.

Поняття лексичної валентності та дистрибуції.

Типи мотивації (фонаційна, етимологічна, морфологічна, внутрішньосемантична).

Поняття рівня конгруентності семантичного обсягу лексичних одиниць на міжмовному рівні.

Зміна значення, причини (історичні, інноваційна деривація, стилістичні) та типи внутрішньосемантичних процесів (уточнення, узагальнення, погіршення, покращення, евфемізація, енантеосемія).

Література [2; 9; 10; 20–22]

Тема 10. Семантичні класи слів в англійській та українській мовах

Моносемія та полісемія.

Пряме й переносне значення слова, характер денотації.

Радіальність та ланцюжковість як способи зв'язку при полісемії.

Граматичний та історичний контекст у розвитку багатозначності та омоформ.

Омонімія та класи: омофони, омографи, омоформи та омофрази.

Омонімія у власних назвах (антропоніми, фітоніми, топоніми тощо).

Спільний знаменник значення, теорія семантичного поля, семантичної домінанти. Лексико-семантичні, тематичні групи слів.

Структура семантичного угруповання: за подібністю (синоніми, пароніми), за відмінністю (антоніми), за родовидовою спільністю (гіпоніми, гіпероніми).

Абсолютні, ідеографічні, стилістичні, фразеологічні, контекстуальні синоніми. Зіставний аналіз питомої ваги кожного класу в англійській та українській мовах.

Кореневі, афіксальні антоніми.

Література [1; 3; 5; 10; 15; 17]

Тема 11. Експресивний ресурс лексичної системи англійської та української мов

Співвідношення логічного (предметного) та прагматичного компонентів у багатозначних словах.

Оцінний, емотивний, конотативний, естетичний компоненти образного значення слова. Роль контексту у дистрибуції значення.

Переноси образних значень за суміжністю/спільністю функції, подібністю, порівнянням.

Явища метонімії (синекдохи), антономазії, метафори, гіперболи, літоти, художнього порівняння, оксюморона в порівнюваних мовах.

Функціональний і когнітивний підходи до вивчення метафори-заці значень.

Слова-ідеали, парагони, бахувріхі, епоніми як образний ресурс словникового складу англійської та української мов.

Література [1; 5; 8; 9; 15; 20]

Тема 12. Стратифікація словникового складу мови за хронологічним критерієм

Архаїчна лексика у словниковому складі англійської та української мов: історизми, власне архаїзми; етимологічні дублети, лексикологічні інтернаціоналізми.

Сучасні запозичення до лексичних систем української та англійської мов: характеристика джерел, структури та семантики слів.

Література [1; 2; 5; 10; 12; 16–19]

Тема 13. Стратифікація словникового складу мови за функціональним критерієм

Офіційний, нейтральний, розмовний, знижений реєстр мовлення. Дискусійність підходів до виділення стилів мови та мовлення в українській та англійській мовах.

Пишномовний реєстр офіційного стилю мовлення в українських граматах.

Лексика офіційного мовлення: книжкова, терміносфери, офіційно-ділових паперів, поетична, пестлива, пишномовна, архаїчна, фольклорно-епічна.

Розмовний реєстр мовлення: простонародна лексика, лексика повсякденного вжитку, діалектна лексика, лексика територіальних говірок.

Література [1–3; 6; 8; 20]

Тема 14. Діалекти сучасної англійської та української мов. Мовний субстандарт

Діалект як розмовна форма літературної мови.

Діалекти та регіональні варіанти мови: спірні та дискусійні питання.

Діалектні варіанти англійської літературної мови: ірландський, шотландський, валійський. Фонетичні, структурні, семантичні та стилістичні особливості.

Діалектні варіанти української літературної мови: гуцульський, поліський, наддніпрянський, слобожанський. Фонетичні, структурні, семантичні та стилістичні особливості.

Мовний субстандарт: проблеми розмежування просторіччя та сленгу.

Шкільний, молодіжний, журнальний, політичний, комп'ютерний сленг та жаргон в українській та англійській мовах. Джерела походження. Відмінності за стильовою ознакою (експресивність, емотивність, конотації, сфера вживання).

Табуїзована лексика та міжкультурний етикет: арго, вульгаризми.

Література [10; 12; 15; 17; 20]

ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Система поточного та підсумкового контролю передбачає виявлення рівня опанування студентом теоретичного матеріалу, а також набуття навичок застосування теоретичних знань до практичних завдань з порівняльної лексикології.

Система поточного контролю складається з фронтального та індивідуального аудиторного опитування, виконання тестів-флаєрів на початку лекції за змістом попереднього лекційного матеріалу, написання модульних контрольних робіт, проведення колоквиумів з перевіркою рефератів та інших завдань, передбачених для семінарів та самостійного опрацювання.

Рубіжним контролем є складання іспиту, який проводиться у формі відповідей на теоретичні питання, виконання практичних завдань та тезового викладу основних положень реферату з самостійної роботи.

До іспиту допускаються студенти, які мають позитивні модульні атестації.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Об'єкт і завдання контрактивної лексикології.
2. Зв'язки контрактивної лексикології з іншими галузями лінгвістики.
3. Базові поняття контрактивної лексикології.

4. Етимологія як галузь лексикології.
5. Семантика як розділ лексикології.
6. Лексикографія як галузь лексикології.
7. Неологія як галузь лексикології.
8. Фразеологія як галузь лексикології.
9. Місце фоносемантики у лексикологічних студіях.
10. Типи лексикологічних студій за методами дослідження.
11. Метод компонентного аналізу у лексикології
12. Метод дистрибутивного аналізу в лексикології.
13. Метод трансформаційного аналізу в лексикології.
14. Метод субституційного аналізу в лексикології.
15. Поняття слова, його функції та властивості, лексико-граматичні класи слів.
16. Підходи до визначення поняття “значення” в лексикології.
17. Ономастика як розділ семантики.
18. Семасіологія як розділ семантики.
19. Зіставна характеристика англійської та української мов як функціональних систем.
20. Системні відношення в мові.
21. Поняття морфу та аломорфу у мові.
22. Морфемна структура англійських та українських слів.
23. Типи морфем за семантичним критерієм в англійській та українській мовах. Спільні та відмінні риси.
24. Типи морфем за структурною характеристикою в англійській та українській мовах. Спільні та відмінні риси.
25. Типи морфем за позиційним критерієм в англійській та українській мовах. Спільні та відмінні риси.
26. Типи мотивації значення слова в англійській та українській мовах.
27. Зіставний аналіз українських та англійських афіксів за критерієм продуктивності.
28. Етимологічний аналіз афіксів англійської та української мов.
29. Зіставний аналіз афіксів англійської та української мов за семантичною ознакою.
30. Зіставний аналіз морфологічних способів словотвору іменників в англійській та українській мовах.
31. Зіставний аналіз морфологічних способів словотвору прикметників в англійській та українській мовах.

32. Зіставний аналіз морфологічних способів словотвору дієслів в англійській та українській мовах.
33. Зіставний аналіз морфологічних способів словотвору прислівників в англійській та українській мовах.
34. Зіставний аналіз морфологічних способів словотвору числівників в англійській та українській мовах.
35. Словоскладання та композиція у порівнюваних мовах. Типові моделі.
36. Зіставний аналіз структури складних слів в українській та англійській мовах.
37. Конверсія в англійській та українській мовах.
38. Зворотний словотвір в англійській мові та лексичних інноваціях української мови.
39. Другорядні способи словотвору в англійській та українській мовах.
40. Зіставний аналіз семантико-синтаксичних способів словотвору в англійській та українській мовах.
41. Скорочення як спосіб творення слів в англійській та українській мовах.
42. Бленд як власне англійський спосіб словотвору. Бленд в українських лексичних інноваціях.
43. Історичні процеси зміни значення слова в українській та англійській мовах.
44. Явища моносемії та полісемії. Причини, що їх зумовлюють.
45. Значення слів, що засновуються на метафоричних переносах, у порівнюваних мовах.
46. Значення слів, що засновуються на метонімічних переносах, у порівнюваних мовах.
47. Характеристика парадигматичних відношень в англійській та українській мовах.
48. Характеристика синтагматичних відношень в англійській та українській мовах.
49. Характеристика епідігматичних відношень в англійській та українській мовах.
50. Омонімія у порівнюваних мовах та класи омонімів: омофони, омографи, омоформи та омофрази.
51. Омонімія у власних назвах в англійській та українській мовах. Відмінні риси.

52. Функціонально-семантичне поле. Особливості групування елементів.
53. Система семантичного угруповання за подібністю: пароніми в англійській та українській мовах.
54. Система семантичного угруповання за подібністю: семантичні особливості класів синонімів в англійській та українській мовах.
55. Система семантичного угруповання за відмінністю: антоніми в англійській та українській мовах. Коренева та дериваційна антонімія у зіставлених мовах.
56. Система семантичного угруповання за родовидовою спільністю: гіпоніми, гіпероніми.
57. Оцінний, емотивний, конотативний, естетичний компоненти образного значення слова. Роль контексту у дистрибуції значення.
58. Слова-ідеали, парагони, бахувріхі, епоніми як образний ресурс словникового складу англійської та української мов.
59. Архаїчна лексика у словниковому складі англійської та української мов: історизми; етимологічні дублети, інтернаціоналізми.
60. Архаїчна лексика у словниковому складі англійської та української мов: власне архаїзми.
61. Функціонування етимологічних дублетів та інтернаціоналізмів в англійській та українській мовах.
62. Сучасні запозичення до лексичних систем української та англійської мов: характеристика джерел.
63. Зіставний аналіз структури та семантики сучасних запозичень до лексичних систем англійської та української мов.
64. Зіставний аналіз структури та семантики новітніх лексичних інновацій в англійській та українській мовах.
65. Офіційний, нейтральний, розмовний, знижений реєстр мовлення.
66. Дискусійність підходів до виділення стилів мови та мовлення в українській та англійській мовах.
67. Пишномовний реєстр офіційного стилю мовлення в українських граматах.
68. Зіставний аналіз структури та семантики книжкової лексики в англійській та українській мовах.
69. Зіставний аналіз структури та семантики термінологічної лексики в англійській та українській мовах.
70. Зіставний аналіз структури та семантики термінологічної лексики в англійській та українській мовах.

71. Зіставний аналіз структури та семантики лексики офіційно-ділових паперів в англійській та українській мовах.
72. Зіставний аналіз структури та семантики поетичної лексики в англійській та українській мовах.
73. Зіставний аналіз структури та семантики фольклорно-епічної лексики в англійській та українській мовах.
74. Розмовний реєстр мовлення: лексика повсякденного вжитку в англійській та українській мовах. Відмінності у сфері конотацій.
75. Розмовний реєстр мовлення: протонародна лексика, колоквіалізми в англійській та українській мовах. Відмінності у сфері конотацій.
76. Морфологічний образний ресурс англійської та української мов.
77. Діалект як розмовна форма літературної мови.
78. Діалекти та регіональні варіанти мови: спірні та дискусійні питання.
79. Діалектні варіанти англійської літературної мови: ірландський, шотландський, валійський. Фонетичні, структурні, семантичні та стилістичні особливості.
80. Діалектні варіанти української літературної мови: гуцульський, поліський, наддніпрянський, слобожанський. Фонетичні, структурні, семантичні та стилістичні особливості.
81. Стилiстична стратифікація словника. Проблеми кодифікації мовних одиниць, мовного узусу та норми.
82. Мовний субстандарт: проблеми розмежування просторіччя та сленгу. Спільні та відмінні риси у порівнюваних системах.
83. Мовний субстандарт: проблеми розмежування сленгу та жаргону. Спільні та відмінні риси у порівнюваних лексичних системах.
84. Табуїзована лексика та міжкультурний етикет: арго, вульгаризми.
85. Внутрішня структура слова. Поняття семи як мінімально-неподільного значеннєвого конститuenta слова.
86. Семантичні прототипи. Інтегральні та диференційні семи.
87. Етимологічний склад української мови: лексика індоєвропейського походження, праслов'янського пласту, власне українська лексика.
88. Історичні лексичні запозичення в українській мові (лексика тюркського походження, запозичення з класичних мов, французької, італійської, німецької, англійської).

89. Етимологічний склад англійської мови: лексика індоєвропейського походження, германського походження, власне англійська лексика.
90. Ранні та пізні історичні запозичення до словникового складу англійської мови зі Скандинавії, класичних мов, іспанської, французької, італійської, східних мов.
91. Вільне та зв'язане значення слова. Лексична валентність, особливості сполучуваності слів.
92. Вільні словосполучення та усталені вирази, їхні диференційні риси у порівнюваних мовах.
93. Вітчизняні та зарубіжні підходи до проблеми виокремлення та класифікації фразеологізмів: єдності, сполучення, зрощення, фразеологічні вирази; колокації, ідіоми.
94. Порівняльний аналіз структури та семантики класів усталених виразів в англійській та українській мовах.
95. Афоризми, приказки та паремії у системі фразеології англійської та української мов.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Запозичення латинського та грецького походження у словниковому складі англійської та української мов.
2. Романізми у словниковому складі англійської та української мов.
3. Порівняльний аналіз активної лексики словникового складу англійської та української мов.
4. Структурні та семантичні особливості лексики газетного тексту англійської та української мов.
5. Зоологізми в лексичних системах англійської та української мов.
6. Порівняльний аналіз фразеологізмів публіцистичного тексту англійської та української мов.
7. Порівняльний аналіз власномовної лексики словникового складу англійської та української мов.
8. Суспільно-політична терміносфера словникового складу англійської та української мов.
9. Неологізми публіцистичного стилю в англійській та українській мовах.
10. Зіставний аналіз структури і семантики прислівникових інтенсифікаторів англійської та української мов.

11. Порівняльний аналіз субстантивних композитів англійської та української мов.
12. Порівняльний аналіз дієслівних композитів англійської та української мов.
13. Молодіжний жаргон у лексичній системі англійської та української мов.
14. Числівниковий компонент у фразеологічних одиницях англійської та української мов.
15. Рослинна метафора у лексико-граматичних системах англійської та української мов.
16. Порівняльний аналіз лексики підлітків в англійській та українській мовах.
17. Порівняльний аналіз лексики представників молодшого шкільного віку в англійській та українській мовах.
18. Сленг в англійській та українській мовах.
19. Структурні і семантичні характеристики звуконаслідувальної лексики англійської та української мов.
20. Топоніми та етноніми у словниковому складі англійської та української мов.
21. Порівняльний аналіз словотвору прикметників англійської та української мов.
22. Порівняльний аналіз словотвору прислівників англійської та української мов.
23. Порівняльний аналіз структури і семантики класу іменників “міфологічні істоти” англійської та української мов.
24. Зоонімічне порівняння у словниковому складі англійської та української мов.
25. Порівняльний аналіз паронімів англійської та української мов.
26. Порівняльний аналіз гіперо-, гіпонімічних зв'язків класу дієслів з семою “рух” в англійській та українській мовах.
27. Порівняльний аналіз лексики наукового стилю англійської та української мов.
28. Порівняльний аналіз етнологіки у словниковому складі англійської та української мов.
29. Особливості функціонування меліоративної метафори в лексико-граматичних системах англійської та української мов.
30. Особливості функціонування іменникових фразеологізмів англійської та української мов.

31. Особливості функціонування соматичних фразеологізмів англійської та української мов.
32. Порівняльний аналіз функціонування паремій, що описують риси характеру людини в англійській та українській мовах.
33. Зіставний аналіз семантичного наповнення колірної лексики англійської та української мов.
34. Порівняльний аналіз лексем образливої номінації в англійській та українській мовах.
35. Продуктивні способи словотвору в англійській та українській мовах.
36. Порівняльний аналіз запозичень в англійській та українській мовах.
37. Зіставний аналіз словотвору іменників в англійській та українській мовах.
38. Зіставний аналіз словотвору прикметників в англійській та українській мовах.
39. Зіставний аналіз словотвору дієслів в англійській та українській мовах.
40. Особливості функціонування біблеїзмів в англійській та українській мовах.
41. Власні імена у фразеологічних одиницях в англійській та українській мовах.
42. Порівняльний аналіз словотвору неологізмів в англійській та українській мов.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Верба Л. Г.* Порівняльна лексикологія англійської та української мов. — Вінниця.
2. *Гриценко А. П.* Сучасна українська літературна мова. — К.: Вища шк., 1997. — 492 с.
3. *Квеселевич Д. І., Сасіна В. П.* Практикум з лексикології сучасної англійської мови. — Вінниця: Нова кн., 2001. — 126 с.

Додаткова

4. *Аліфіренко М. Ф.* Теоретичні питання фразеології. — Х., 1987. — 135 с.
5. *Антрушина Г. Б., Афанасьева О. В., Морозова Н. Н.* English Lexicology. — М., 2000. — 287 с.

6. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. — М.: Высш. шк., 1986. — 296 с.
7. Бугайчук О. В. Лексикология англійської та української мов: Методичні рекомендації для студентів III курсу факультету лінгвістики, спеціальності “Переклад”. — К.: Вид-во НАУ, 2004. — 56 с.
8. Ващенко В. С. Українська семасіологія: Типологія лексичних значень. — Дніпропетровськ, 1981. — 67 с.
9. Гак В. Г. Сопоставительная лексикология. — М.: Высш. шк., 1977. — 247 с.
10. Гинзбург Р. З. Лексикология английского языка. — М.: Высш. шк., 1979. — 271 с.
11. Деменчук О. В. Порівняльна лексикологія української та англійської мов. — Рівне: Перспектива, 2005. — 165 с.
12. Зацний Ю. А. Мова і суспільство. Збагачення словникового складу англійської мови. — Запоріжжя, 2001. — 242 с.
13. Івченко А. О. Українська народна фразеологія: ономастика, ареали, етимологія. — Х., 1999. — с.
14. Кушин А. В. Курс фразеології сучасного англійського мови. — М.: Высш. шк., 1986. — 258 с.
15. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови. — Харків, 1977. — 133 с.
16. Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української мови. — Львів, 2002. — 202 с.
17. Мостовий І. М. Лексикологія англійської мови. — Харків: Основи, 1993. — 255 с.
18. Сімонюк В. П. Семантико-функціональний аналіз іншомовної лексики в сучасній українській мовній картині світу. — Х., 2000. — 332 с.
19. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття. — К.: Пугач, 2005. — 385 с.
20. Раєвська Н. М. Лексикологія англійської мови. — К.: Вища шк., 1979. — 189 с.
21. Chafe L. Meaning and Structure of Language. — Chicago-London: The Univ. of Chicago Press, 1971.
22. Ulmann S. Semantic Universals: Universals of Language. — Oxford, 1994.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Порівняльна лексикологія (англійська мова та українська мова)”	6
Зміст дисципліни “Порівняльна лексикологія (англійська мова та українська мова)”	7
Форми поточного та підсумкового контролю	13
Питання для самоконтролю	13
Орієнтовна тематика курсових робіт	18
Список літератури	20

Відповідальний за випуск *А. Д. Везеренко*
Редактор *Л. В. Логвиненко*
Комп’ютерне верстання *С. А. Шередега*

Зам. № ВКЦ-5128

Формат 60 84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.*